

Vergaderjaar 2010–2011

23 645

Openbaar vervoer

Nr. 391

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 november 2010

Met het uitzetten van de Nationale Vervoerbewijzen (NVB) in de Stadsregio Rotterdam (februari 2010) en de Stadsregio Amsterdam (juni 2010) zijn belangrijke stappen gezet op weg naar één kaart voor bus, tram, trein en metro in het hele land. Na deze stadsregio's zijn nu ook de provincie Fryslân en haar vervoerders zo ver dat het NVB uitgezet kan worden. Met deze brief informeer ik uw Kamer over mijn besluit om het NVB in Fryslân uit te zetten per 23 december 2010.

Sinds september 2009 kunnen reizigers in Fryslân al reizen met de OV-chipkaart, maar is ook gebruik van de strippenkaart nog mogelijk. Inmiddels is de werking van het OV-chipkaartsysteem zover dat de provincie Fryslân een onderbouwd verzoek heeft ingediend voor het uitzetten van het NVB. Ik heb dit verzoek getoetst aan de afgesproken criteria, als genoemd in de brief van 29 november 2007 (Kamerstukken II, 23 645, nr.173) en de criteria die daaraan in het Aanvalsplan OV-chipkaart zijn toegevoegd.

Ik ben tot het oordeel gekomen dat de provincie Fryslân voldoet aan de criteria, als gevolg waarvan het NVB wordt uitgezet per 23 december 2010. In bijlage 1 bij deze brief licht ik per criterium mijn oordeel toe.

Voordat ik in deze brief nader in ga op een aantal specifieke onderdelen uit het verzoek van de provincie Fryslân, wil ik u een korte toelichting geven op het proces van het uitzetten van het NVB. Tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer op 6 oktober 2010 (kamerstuk 23 645, nr. 390) heeft mijn voorganger u laten weten dat het NVB in Oost-Nederland niet wordt uitgezet per 18 november 2010. Het besluit om het NVB in Oost-Nederland niet uit te zetten per 18 november 2010, maar daarmee een aantal maanden te wachten, had betrekking op hoge percentages incomplete transacties bij een aantal vervoerders en de negatieve advisering door een aantal consumentenorganisaties. Dit besluit betekent niet dat het proces van uitzetten van het NVB helemaal is stilgezet. Decentrale overheden die de definitieve overgang van strip naar

chip willen zetten kunnen daartoe een aanvraag indienen. De provincie Fryslân heeft hiertoe een verzoek ingediend.

Op een aantal specifieke onderdelen uit het verzoek van de provincie Fryslân ga ik in het onderstaande nader in.

Opbrengstneutraliteit

De Commissie Kist heeft een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar één van de genoemde criteria, de opbrengstneutraliteit per decentrale overheid. De bevindingen van de Commissie Kist ten aanzien van de opbrengstneutraliteit zijn positief: in de provincie Fryslân is sprake van een opbrengstneutrale (dat betekent kostenneutraal voor de reizigers) overgang naar de OV-chipkaart (zie bijlage 2 bij deze brief).¹

Incomplete transacties

Bij het behandelen van het verzoek van de provincie Fryslân tot uitzetten van het NVB is ook gekeken naar de incomplete transacties. Het percentage incomplete transacties ten opzichte van het aantal ritten op saldo bedraagt voor Connexxion (2 concessies) 3,15% en voor Qbuzz 4%. In de zomerperiode is er in Fryslân sprake van fluctuaties door de vakantie. De vaste reizigers die inmiddels gewend zijn, reizen niet, terwijl er aan de andere kant meer nieuwe reizigers gebruik maken van de kaart.

Ik ben wel van mening dat de incomplete transacties een belangrijk punt van aandacht blijven voor de decentrale overheden en hun vervoerders. Ik heb er dan ook bij de provincie Fryslân op aangedrongen om de ontwikkeling van incomplete transacties nauwgezet te volgen en desgewenst gerichte maatregelen te nemen om het percentage incomplete transacties verder omlaag te brengen.

Voorts heb ik naar de provincie het belang benadrukt van een ruimhartig, klantvriendelijk en laagdrempelig coulancebeleid in het geval een reiziger niet heeft uitgecheckt. Daarnaast heb ik er bij de provincie Fryslân op aangedrongen dat zij erop toeziet dat eventueel overgebleven gelden als gevolg van incomplete transacties aan aanvullende maatregelen worden besteed die de reiziger ten goede komen.

Advies consumentenorganisaties

Bij het beoordelen van de verzoeken staan de belangen van de reiziger centraal. Deze worden niet alleen gewaarborgd door toetsing op essentiële punten zoals een goede werking van de apparatuur en de aanwezigheid van voldoende distributiepunten, maar ook door rechtstreekse advisering vanuit de regionale consumentenorganisaties ten aanzien van het verzoek. Het ROCOV Fryslân heeft positief geadviseerd over het voornemen van de provincie om het NVB uit te zetten per 23 december 2010.

OV-chipkaart op het regionaal spoor

Het is wenselijk dat de OV-chipkaart operationeel is op het regionaal spoor voordat het NVB wordt uitgezet. Dit maakt echter geen deel uit van de vastgestelde criteria voor uitzetten van het NVB. Naar verwachting zal in de loop van november/december 2010 de OV-chipkaart op het regionaal spoor in Fryslân worden ingevoerd.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Mijn besluit om de verplichting tot het accepteren van het NVB in het gebied van de provincie Fryslân per 23 december 2010 te beëindigen, zal leiden tot een aanpassing van de Ministeriële regeling nationale vervoerbewijzen openbaar vervoer.

De minister van Infrastructuur en Milieu,
M. H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus

1. Het OV-chipkaartsysteem is operationeel en stabiel

Op basis van informatie van de provincie Fryslân en haar vervoerders Connexxion en Qbuzz kan worden vastgesteld dat sinds het uitrollen van het systeem vanaf september 2009 de stabiliteit van het systeem goed is uitgebouwd.

Ten aanzien van de reizen op de Friese Waddeneilanden kiest de provincie Fryslân voor een alternatief voor de OV-chipkaart. Reizigers kunnen niet met de OV-chipkaart op saldo reizen. De kaartlezer in de bus is alleen bestemd voor controle of iemand reist op een gratis reisrecht. Hiermee is het mogelijk voor verchipte abonnementreizigers (zoals studenten) om gebruik te maken van het openbaar vervoer. De provincie Fryslân heeft voor deze oplossing gekozen omdat de meeste reizigers op de eilanden toeristen zijn die gebruik maken van de wagenverkoop (90% in 2009). Het tarief van deze kaartjes is gelijk aan het voorverkooptarief en dus niet het veelal duurdere tarief dat doorgaans op de bussen wordt gehanteerd.

Het percentage incomplete transacties ten opzichte van het aantal ritten op saldo is vergelijkbaar met de percentages ten tijde van het besluit om de strippenkaart in de stadsregio's Rotterdam en Amsterdam uit te zetten. In Fryslân is er gedurende de zomerperiode sprake van fluctuaties. Naar alle waarschijnlijkheid wordt dit veroorzaakt doordat veel nieuwe reizigers gebruik maken van de OV-chipkaart.

Het percentage incomplete transacties ten opzichte van de ritten op reissaldo is bij Connexxion (2 concessies) 3,15% en bij Qbuzz 4%. Het percentage restitutieverzoeken ten opzichte van het totaal aantal ritten ligt bij Connexxion op 0,072% en bij Qbuzz op 0,007%.

Incomplete transacties blijven een belangrijk punt van aandacht. De provincie Fryslân heeft aangegeven de ontwikkeling van het percentage incomplete transacties met aandacht te volgen. De ervaring in andere regio's leert dat ook het uitzetten van het NVB bijdraagt aan een vermindering van het vergeten uit te checken.

De vervoerders hebben aangegeven dat ze de provincie Fryslân kunnen steunen in het verzoek tot beëindiging van de NVB.

2. Distributie in de regio is op peil

De provincie Fryslân is van mening het gerealiseerde distributienetwerk op peil is. Het distributienetwerk van de provincie Fryslân en haar vervoerders bestaat uit 267 kaartautomaten (waarvan 212 op de bussen) en 80 wederverkopers in het derdennetwerk om reizigers te voorzien van een OV-chipkaart. Deze 212 bussen zijn voorzien van oplaad- en ophaalautomaten (AVM's) waarmee saldo opgeladen en weborders afgehaald kunnen worden. Alle treinstations in Fryslân zijn voorzien van één of meer oplaadautomaten (totaal 23 automaten). Daarnaast kunnen reizigers kiezen voor het «automatisch opladen» van saldo van hun Persoonlijke OV-chipkaart. Naar aanleiding van het advies van de consumentenorganisaties zijn extra distributiepunten gerealiseerd.

3. Aantoonbaar soepele overgang van NVB naar OV-chipkaart voor reizigers

In vrijwel alle aangrenzende concessiegebieden van de provincie Fryslân kunnen reizigers met de OV-chipkaart op saldo reizen, met uitzondering van de provincies Groningen en Drenthe. Daar wordt de OV-chipkaart volgens planning begin december 2010 uitgerold. Er is voor de reizigers

een compensatieregeling in voorbereiding tussen de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe en vervoerder Qbuzz voor het geval de invoering van de OV-chipkaart in de provincies Groningen en Drenthe niet voor 23 december is gerealiseerd. Deze compensatieregeling is in dat geval vóór 23 december gereed en gecommuniceerd met de reiziger. Over deze compensatieregeling vindt afstemming plaats met de consumentenorganisaties. Ook met NS kan in en buiten Fryslân met de OV-chipkaart gereisd worden. Naar verwachting in november/december 2010 kunnen reizigers ook op het regionaal spoor met de OV-chipkaart reizen.

4. Studenten kunnen beschikken over een OV-chipkaart

Studenten beschikken over een OV-chipkaart.

5. (Jaar)abbonementhouders zijn over op een vervangende propositie of hun bestaande abonnement wordt op de OV-chipkaart geplaatst

De provincie Fryslân heeft ervoor gekozen om de huidige papieren NVB-abonnementen te handhaven. Daartoe worden deze abonnementen als regionaal abonnement vastgesteld. In de provincie worden zowel verchipte als niet-verchipte abonnementen uit andere regio's geaccepteerd.

Op de Friese Waddeneilanden kunnen verchipte abonnementen door draagbare kaartlezers op de bussen worden gelezen.

6. «Het uitzetten» van het NVB

In de afgelopen maanden is veelvuldig overleg gevoerd met de vervoerders en met de omliggende overheden om alle relevante zaken goed op elkaar af te stemmen. De omliggende overheden hebben positief gereageerd op het voornemen van de provincie Fryslân om het NVB te laten beëindigen. Daarbij zijn onderling afspraken gemaakt. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met de regionale consumentenorganisaties. Het ROCOV Fryslân heeft positief geadviseerd. Het ROCOV heeft de provincie en haar vervoerders daarbij enkele adviezen meegegeven. Deze adviezen worden door de provincie en haar vervoerders opgevolgd. Het ROCOV Fryslân heeft de provincie laten weten content te zijn met de wijze waarop de provincie omgaat met haar adviezen.

7. Voor de begeleiderskaart voor gehandicapten, de opsporingsambtenaren en alle andere speciale vervoerbewijzen zijn er oplossingen om met het openbaar vervoer te kunnen reizen

De reisrechten van deze groepen zijn verkrijgbaar op de OV-chipkaart. Dit was een vereiste voor de metro. Bij de provincie Fryslân is er geen sprake van een gesloten systeem, waardoor deze groepen kunnen reizen op zichtkaarten.

Voor reizigers met een visuele beperking is een tijdelijke regeling getroffen waarmee deze groep in Fryslân voor 10 euro per maand niet alleen kan reizen door geheel Fryslân maar ook in Rotterdam, Amsterdam en alle andere vervoergebieden waar dit vervoerbewijs geaccepteerd wordt. De getroffen tijdelijke regeling is gelijk aan de regeling die in de Stadsregio Amsterdam is getroffen ten tijde van het uitzetten van het NVB per 3 juni 2010.

8. Beveiliging moet op orde zijn

TLS en de vervoerders hebben een migratieplan ontwikkeld, dat getoetst is door het Royal Holloway University of London.

9. Opbrengstneutraliteit

De Commissie Kist heeft een onderzoek uitgevoerd naar de opbrengstneutraliteit van de OV-chipkaarttarieven bij de provincie Fryslân. Voor de provincie Fryslân geldt dat de bevindingen van de Commissie Kist positief zijn: er is sprake van een opbrengstneutrale (= kostenneutraal voor de reizigers) overgang naar de OV-chipkaart. De Commissie heeft de provincie drie aanbevelingen meegegeven, die door de provincie zijn overgenomen.